

היום נלמד בעזרת ה':

נזיר דף כה

למדנו במשנה: אם הפרישה האישה מעות סתומים לקרבנות ולא פירשה אלו מעות ילכו לכל קרבן - יפלו כולם לנדבה.

והלא דמי חטאת מעורבין בהן: מדוע יפלו כל המעות לקרבן נדבה והרי מעורב בהם 'דמי חטאת', והדין הוא שמעות שהפרישו אותם לחטאת הולכים לים המלח (כמו שמובא במשנה במעות מפורשים)?

אמר רבי יוחנן: זו הלכה למשה מסיני מיוחדת בנזיר שאפילו שדמי חטאת מעורבין בהם יפלו לנדבה.

ריש לקיש אמר: לומדים זאת מהפסוק "אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר בְּיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִקְרִיב קִרְבָּנוּ לְכָל נְדָרֵיהֶם וּלְכָל נְדֻבֹתָם" כלומר אם יש מותר של נדרים (כגון כאן שנדרה האישה קרבנות לנזירות ואי אפשר להקריבם כי הופרה הנזירות שלה) הם נהפכים לנדבות. (ומדובר דוקא בקרבנות נזיר כי 'לְכָל נְדָרֵיהֶם' מדובר בנדר אחד שיש בו כמה סוגי נדרים, וזהו נדר של קרבן נזיר שיש בו חטאת עולה ושלמים - שיטמ"ק).

בשלמא לרבי יוחנן: מובן מדוע דוקא מעות סתומים יפלו לנדבה ולא מעות מפורשים, משום שכך נאמר בהלכה למשה מסיני. אבל לריש לקיש קשה מדוע מעות מפורשים לא נופלים לנדבה, והרי בפסוק לא כתוב דוקא מעות סתומים?

אמר רבא: מעות מפורשים של חטאת נלמדים מתנא דבי רבי ישמעאל שהולכים לים המלח. [הערה: להלן יתבאר שלומדים זאת מהלכה למשה מסיני ולא מהלימוד של רבי ישמעאל].

תנא דבי רבי ישמעאל לומד מפסוקים שו'לד חטאת' (= בהמת קרבן חטאת שילדה ולד) הולך למיתה. והוא הדין 'מותר חטאת' דהיינו כגון במקרה שלנו שהופרשה החטאת לנזירות ואחר כך התבטלה הנזירות ואי אפשר להקריב את הקרבן - שהוא הולך למיתה. וכן המעות המפורשות שהופרשו לקרבן חטאת - הולכות לים המלח ולא לנדבה.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

רק קדשיר: נאמר "רק קדשיר אָפּר יְהוּ לָךְ וּבְדָרִיךָ" **קְדָשִׁיר** זו 'תמורה' (= אם לקחו בהמת חולין ואמרו שתהא תמורת הקרבן, הדין הוא שגם הבהמת חולין נעשית קדושה) ככתוב 'הוא ותמורתו יהיה קודש', **יְהוּ** אלו הולדות שהם קדושים בהוויתן כלומר בשעת לידתן (רא"ש). מה עושים איתם? נאמר בהמשך הפסוק **תִּשָּׂא וּבָאת אֶל הַמָּקוֹם אָפּר יְבַחַר יְהוָה**. אך אולי יעלה אותם לירושלים ויגרום להם שימותו שם? והתשובה כתובה בפסוק הבא שם **"וְעֲשִׂיתָ עֲלֵיתִיךָ הַבָּשָׂר וְהַדָּם עַל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְדָם זָבְחֶיךָ יִשְׁפֹךְ עַל מִזְבַּח יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְהַבָּשָׂר תֹּאכַל"** ללמד שכשם שאתה נוהג בעולה ובשלמים עצמם כך תנהג בתמורתם וולדיהם.

יכול אף וּלד חטאת ותמורת אשם כן [לחטאת שהיא נקיבה יש וּלד, ולאשם שהוא זכר יש רק תמורה -תוס']: אולי גם בחטאת ואשם הולד והתמורה יוקרבו כקרבן חטאת ואשם? על כך מלמד המיעוט בפסוק הנ"ל **"רק קדשיר"** למעט חטאת ואשם. זו דעת רבי ישמעאל. **רבי עקיבא סובר** שאין צורך למיעוט הנ"ל בכדי ללמד שתמורת אשם אינה קריבה, כי כבר נאמר בקרבן אשם **"אָפּר"** ללמד שבהוויתו יהא (כלומר בצורתו המקורית) ולא תמורה שלו שאינה קריבה לקרבן אשם.

על כל פנים לומדים מתנא דבי ר' ישמעאל שתמורת חטאת אינה קריבה, והוא הדין למעות מפורשים של חטאת שאינם קריבים.

הגמרא חוזרת לבאר את דברי התנא דבי ר' ישמעאל:

קתני יכול יעלם לבית הבחירה וכו'. אמאי? הגמרא מקשה הרי רק בולד חטאת ותמורת חטאת נאמרה הלכה למשה מסיני שהן הולכות למיתה (שהלכה למשה מסיני היא חמש חטאות מתות), ולא בולד ותמורת עולה ושלמים, ומדוע צריך פסוק ללמד שעולה ושלמים אינן מתות?

תירוץ: אי לאו קרא: אם לא הפסוק היינו חושבים שכל הקרבנות ולדותיהן ותמורתן הולכות למיתה, רק שההלכה למשה מסיני מלמדת שחטאת מתה בכל מקום ואילו עולה ושלמים מתות רק בבית הבחירה. קמ"ל שהן קריבות.

קתני יכול אף וּלד חטאת וכו'. למה לי קרא?: מדוע צריך פסוק ללמד שחטאת ואשם לא קריבות, והרי זו הלכה למשה מסיני שולד חטאת למיתה אזלא?

תירוץ: הכי נמי: אכן ההלכה נאמרה רק בחטאת, והפסוק מלמד גם על אשם שלא יקריבו אותו.

קושיא: **אשם נמי הלכתא וכו'**: והרי גם אשם נלמד מהלכה למשה מסיני נוספת: 'כל שאילו בחטאת מתה - באשם רועה'. דהיינו כגון תמורת חטאת שהולכת למיתה – תמורת אשם תרעה עד שתסתאב (= עד שיפול בה מום) ותימכר ויקחו בדמיה קרבן עולה. אם כן מהלכה זו כבר לומדים שלא מקריבים את התמורת אשם לקרבן אשם?

תירוץ: **אלא אי מהלכתא**: מההלכה למשה מסיני הנ"ל אנו לומדים רק שאסור להקריב את התמורת אשם, אך אם עבר והקריב אינו עובר ב'עשה'. ואילו מהפסוק לומדים שאם עבר והקריב עובר ב'עשה'.

רבי עקיבא אומר: הגמרא מקשה מדוע רבי עקיבא צריך פסוק ללמד שתמורת אשם לא קריבה, והרי לומדים זאת מהלכה למשה מסיני הנ"ל 'כל שאילו בחטאת מתה באשם רועה'?

תירוץ: **הכי נמי**: באמת לומדים זאת מההלכה הנ"ל, והפסוק בא ללמד על דינו של רב (ורבי עקיבא טעה בהבנת דברי רבי ישמעאל. עיין תוס' ד"ה ר"ע אומר).

אשם שניתק לרעיה: אשם כזה שעליו נאמר 'כל שאילו בחטאת מתה באשם רועה' שהוא נמסר לרועה כדי שירעה עד שיפול בו מום וימכר ויקנו בדמיו עולה, אם לאחר שהוא 'ניתק לרעיה' כלומר נמסר לרועה, לקחו אותו ושחטו אותו לשם עולה – הקרבן כשר משום שבכל מקרה הוא כבר עומד להגיע לכך. ובא הפסוק ללמד '**אָשָׁם הוּא** - בהווייתו יהא' שכל עוד הוא לא ניתק לרעיה הוא נשאר 'אשם' ואם הקריבו אותו כעולה - הקרבן פסול.